

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2025-08-25 | Årgång 12 | Nummer 8

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

Hösten är här, och vi på PKC ser fram emot en innehållsrik termin.

Vi vill önska er välkomna tillbaka efter sommaren! Förhoppningsvis har ni haft möjlighet att vila, återhämta er och njuta av en sommar som bjöd på sol och värme.

Nu går vi in i en ny termin med nya möjligheter. För många innebär hösten en tid för uppstart av projekt och fortsatt utvecklingsarbete i verksamheterna. På Palliativt kunskapscentrum (PKC) är vi i full gång med att starta höstens aktiviteter, utveckla innehållet i våra utbildningar och våra erbjudanden. Vi är också glada att kunna hälsa en ny kollega, Daniel Avenäs, välkommen till PKC. Daniel ansluter till teamet under hösten och kommer att bidra med sin kompetens i vårt fortsatta arbete det kommande året.

På PKC:s webbplats hittar ni ett uppdaterat kalendarium med kommande utbildningar och föreläsningar. Vi vill gärna uppmuntra till att gemensamt ta del av våra webbutbildningar – ett utmärkt sätt att stärka kompetensen i teamet och reflektera tillsammans. Har ni nya medarbetare i höst, tipsa dem gärna om PKC så de har möjlighet att ta del av utbildningar och föreläsningar.

För er som står inför att påbörja nya utvecklingsinsatser i verksamheten vill vi särskilt lyfta fram verktyget Vilja, som du kan läsa mer om längre ner i detta nyhetsbrev. Det är framtaget för att stödja kvalitets- och förbättringsarbete inom palliativ vård.

En av höstens höjdpunkter inom palliativ vård i Sverige är den Nationella konferensen i palliativ vård, som PKC i år är med och arrangerar. Konferensen går av stapeln på Stockholm Waterfront i centrala Stockholm. Under temat "Nya perspektiv" erbjuds ett gediget program med spännande föreläsningar och panelsamtal som belyser aktuella frågor. Programmet bjuder på ett stort antal föreläsare, och vi hoppas det kommer ge konferensen en spännande bredd.

I detta nyhetsbrev medverkar professor emeritus Peter Strang, med ett vetenskapligt referat som handlar om Existentiell kris och hur man kan bevara sin värdighet.

Vi ser fram emot en spännande höst,

Annika Cederholm med medarbetare

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Remittering till ASIH och SPSV

Digital föreläsning för läkare verksamma inom akutsjukvård och geriatrik i Region Stockholm

Tema Cancer och palliativt kunskapscentrum bjuder in till gemensam workshop

För personal inom ASIH/SPSV, Tema Cancer och akutklinik

Att inkludera hbtq+ perspektiv i palliativ vård

Föreläsare: Max Kleijberg

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna

Digital eftermiddagsträff för palliativa ombud utbildade av PKC

Informationsmöte för chefer om PO-utbildning för personal inom akutsjukvård och geriatrik

Digital informationsträff

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna

Digital eftermiddagsträff för palliativa ombud utbildade av PKC

Fortbildningseftermiddag för ST-läkare och specialister i palliativ medicin

Tema: Förhållningssätt, kommunikation och pedagogik inom palliativ vård

Palliativ vård – en introduktion

Halvdags introduktionsutbildning i palliativ vård

Vardagen och döden – om ett livsviktigt perspektiv som inte får tas för givet

Föreläsare: Lena-Karin Erlandsson och Maria Nilsson

Dropp i livets slut

Föreläsare: Christel Hedman

10:e nationella konferensen i palliativ vård

Tvådagars konferens på Stockholm Waterfront i Stockholm. Arrangerar gör PKC, Marie Cederschiöld Högskola, Stockholms Sjukhem samt NRPV.

Syrgas i palliativ vård

Digital föreläsning för läkare verksamma inom akutsjukvård och geriatrik i Region Stockholm

ST-handledning för specialister i palliativ medicin

2-dagarsutbildning för specialister i palliativ medicin som är eller snart kommer att vara handledare åt ST-läkare i palliativ medicin

De nödvändiga samtalen – läkare

Ges i samarbete med Palliativt Utvecklingscentrum i Lund och Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotland

Undersköterskans roll i palliativ vård

Digital grundutbildning för undersköterskor

Barn i sorg – mående, rättigheter och stöd

Föreläsare: Rakel Eklund

Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården

1-dagsutbildning för sjuksköterskor som arbetar inom cancervården i Region Stockholm

Nyheter

10:e Nationella konferensen i palliativ vård

10:e Nationella
konferensen i palliativ vård

Palliativ vård – nya perspektiv

Plats: Stockholm Waterfront Congress Centre Datum: 18–19 november 2025

 Palliativt kunskapscentrum
Region Stockholm

 Stockholms
Sjukhem

 Nationella Rådet för Palliativ Vård

Välkommen till Stockholm den 18–19 november 2025!

Årets Nationella konferens i palliativ vård har temat "Palliativ vård – nya perspektiv", och vi hoppas under detta tema kunna utmana tidigare normer och synsätt. Konferensen hålls den 18–19 november 2025, så har du inte anmält dig redan passa på att göra det nu. Många är redan anmälda men det finns platser kvar. Programmet uppdateras efter hand och det mesta är klart. Du kan ta del av programmet via webbsidan.

Den 10:e Nationella konferensen i palliativ vård är ett samarrangemang mellan NRPV, Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län (PKC), Marie Cederschiöld högskola och Stiftelsen Stockholms Sjukhem.

[Till konferensens hemsida](#)

Peter Strang tilldelad kunglig utmärkelse

Regeringen tilldelade den 21 augusti den kungliga belöningsmedaljen Illis Quorum till professor emeritus Peter Strang, mångårig rådgivare och medgrundare till PKC.

Peter erhåller utmärkelsen för *"hans framstående insatser och forskning inom palliativ medicin, där han särskilt lyft in de existentiella perspektivens betydelse för en god vård, samt för hans betydande insatser genom att brett tillgängliggöra kunskap om ensamhet och dess stora påverkan på människors hälsa."*

Utmärkelsen kommer delas ut vid en ceremoni i Sagerska huset under hösten 2025.

[Läs mer här \(Regeringskansliet\)](#)

Välkommen till digital ombudsträff för dig som är palliativt ombud i kommunen

Tema denna gång: Att möta närstående

Anette Alvariza, professor i palliativ vård, föreläser och bidrar med kunskap om att möta närstående. Du får också möjlighet att bidra med dina kunskaper och erfarenheter om hur du, i ombudsrollen, kan stötta kollegor i frågor som rör närstående.

Några röster från förra årets deltagare:

"Det är värdefullt att få inspiration av andra verksamheter för förbättringsarbete på min arbetsplats"

"För mig som chef var det värdefullt och en bra möjlighet att delta tillsammans med medarbetare"

Välj någon av de 2 eftermiddagarna som erbjuds i oktober. Programmet är detsamma båda dagarna, så välj det datum som passar dig bäst:

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna (1 oktober)

Datum: 1 oktober kl. 13.00–16.00

[Läs mer och anmäl dig](#)

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna (8 oktober)

Datum: 8 oktober kl. 13.00–16.00

[Läs mer och anmäl dig](#)

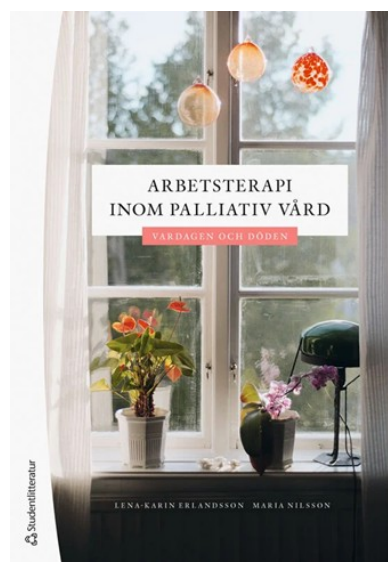
Föreläsning om vardagen och döden

Ni missar väl inte att anmäla er till den digitala föreläsningen **Vardagen och döden – om ett livsviktigt perspektiv som inte får tas för givet**, den 16 oktober kl. 14.30–15.30?

Hur utmanas människans vardag nära livets slut? Hur kan den trygga vardagen skyddas och tillvaratas både för den som ska lämna och för de som stannar kvar?

Föreläsningen avslutas med dialog och diskussion tillsammans med författarna till boken *Arbetsterapi inom palliativ vård*, där det finns möjlighet att ställa frågor men också att reflektera.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Föreläsning om HBTQ+ i palliativ vård

Alla, oavsett sexualitet eller könsidentitet, ska få en bra palliativ vård och kunna vara sig själva livet ut. Max Kleijberg leder ett forskningsprojekt som undersöker hbtq+ personers perspektiv kring svår sjukdom, döende, sorg, samt vård och omsorg i livets slutskede. I denna föreläsning delar han med sig av tidiga forskningsresultat och diskuterar hur vi kan inkludera hbtq+ perspektiv i den palliativa vården.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Månadens film!

Årets åttonde månadens film är inspelad av Malin Lövgren – leg. sjuksköterska och professor i vårdvetenskap med inriktning palliativ vård – på temat "Barn som närstående". Filmen ingår i modul 9 av Palliativt kunskapscentrums webbutbildning i Palliativ cancervård: "Närståendestöd i palliativ vård".

[Se filmen här!](#)

Vilja –verktyget för att utveckla palliativ vård

Vilja är verktyget för att utveckla palliativ vård. Verktöget är nära till hands i mobilen och ger förslag på palliativa områden att utveckla.

Ta hjälp av Viljas metod med några enkla steg för att komma igång. Börja med nuläget, hur ser den palliativa vården ut hos er? Vilja ger inte svar på hur palliativ vård ska utföras utan på hur ni kan utveckla den hos er.

Du hittar Vilja på vår webbsida och i PKC-appen!

Hemsidan

PKC-appen

Existentiell kris vid cancer i slutskedet

Referat av Peter Strang

Professor emeritus vid KI, senior rådgivare vid Palliativt kunskapscentrum

Referat av artikeln: Existential distress in advanced cancer: A cohort study. General Hospital Psychiatry 94 (2025) 184–191. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsy.2025.02.023>

Existentiell kris

Existentiella frågor upplever vi genom hela livet, ibland som existentiellt välbefinnande när hela världen ler mot oss och livet verkar sakna gränser, andra gånger som existentiell kris. Den existentiella krisen kan uppstå när som helst i livet, till exempel i form av tonårsgrubblrier eller i samband med en skilsmässa, men krisen blir ofta särskilt tydlig när man drabbas av en livshotande sjukdom.

De existentiella utmaningarna kan se ut på olika sätt, i den aktuella artikeln fokuserar man på tre områden: demoralisering, dödsångest och förlust av värdighet.

"Demoralisering, dödsångest och förlust av värdighet"

Demoralisering är ett komplicerat begrepp som ofta används i palliativa studier. I korthet kan man säga att en känsla av demoralisering kan utvecklas när a) ens copingmekanismer inte räcker till, dvs. när man saknar resurser för att hantera motgångar, b) när man inte längre orkar hoppas, allt verkar hopplöst och c) när man tycker att allt det som tidigare gett ens liv mening och värde är borta.

Dödsångest omfattar många olika aspekter som är relaterade till ens egen död: vetskapen om att man måste skiljas från alla man tycker om (separationsångest), och tanken på att döden kanske inte är en fortsatt existens i himlen, utan att döden är en förintelse (förintelseångest). Men dödsångest kan också handla om tankar kring döendet, att man kanske kommer att få svåra symtom och att ens närstående också lider av den uppkomna situationen.

Också förlust av värdighet är ett viktigt begrepp. Hur bevarar man sin värdighet när man behöver hjälp med toabesök och duschning och man får assistansen av okända personer som dessutom växlar från vecka till vecka? Hur bevarar man sin självrespekt och integritet om man inte får bevara sin dygnsrytm (om man t.ex. är kvällsmänniska) utan bäddas ner klockan 19 för att kvällspersonalen ska bli klara i tid?

Den existentiella krisen kan uppstå oavsett hur man tidigare mått på det psykologiska planet, men kan också ha samband med psykiatrisk sjuklighet.

Frågeställningar

Målet med studien var både att kartlägga existentiellt lidande i form av demoralisering, dödsångest och förlust av värdighet och att relatera krisen till samtidig psykiatrisk sjukdom

Patienter och metod

Man använde sig av strukturerade intervjuer med hjälp av skattningsskalor, hos 671 tyska patienter med cancer i slutstadiet, svarsfrekvensen var cirka 50% (1). Som stöd användes Demoralization Interview (2), Death and Dying Distress Scale (DADDs) (3, 4), samt Sense of Dignity Item samt Patient Dignity Inventory (5, 6).

Resultat

Totalt fann man tydliga tecken på existentiell kris inom något av de tre områdena hos 46% av deltagarna, men en del hade flera olika källor till kris. Demoralisering noterades hos 12%, dödsångest hos 27% och någon aspekt på förlust av värdighet i 39% av fallen.

Demoraliseringen handlade inte bara om hopplöshetskänslor, utan också om en känsla av instängdhet, att vara infångad i en situation man inte valt och i en kropp som inte längre fungerar som tidigare.

Dödsångest. När det gäller aspekter på dödsångest, lyfte många rädslan för smärta mot slutet, men också rädslan över att närstående skulle lida över den uppkomna situationen. Många var också rädda för att den kvarvarande tiden skulle vara kortare än de trott.

Värdigheten hotades genom en stor symtombörda där inte symtomkontrollen räckte till, men också genom att de upplevde en förändrad identitet, i och med sjukdomen och alla förluster.

Yngre patienter, liksom de som remitterats till palliativ slutenvård, drabbades mer av den existentiella krisen än andra. Den existentiella krisen var också vanligare hos personer som sedan tidigare hade depression eller ångest.

"Nästan hälften upplevde en tydlig existentiell kris"

Diskussion

Studien visar att den existentiella krisens olika yttringar är vanliga hos personer med cancer i slutskedet och visar på hur olika dimensioner påverkar varandra. Om vi inte är skickliga på att lindra smärta och andra symtom, ökar även den existentiella lidandet.

Att lidandet var större hos unga patienter är inte så konstigt: att stå inför sin egen annalkande död när man är 40 år är annorlunda än när man är 80 år. Man såg också något mer av den existentiella krisen på palliativa enheter, jämfört med onkologen. Författarna förklarar att det framför allt berodde på att frågan om att livet håller på att ta slut blir så tydlig när man remitteras från onkologen till en palliativ avdelning.

Studien tar upp några aspekter som vi i och för sig ser i den dagliga vården men som vi inte pratar så mycket om. Jag tänker på känslan av instängdhet: att tvingas in i en situation man inte valt och att vara beroende av en kropp som inte fungerar som tidigare. Också den aspekten pekar på varför helhetssyn är så viktig. Om vi kan öka personens autonomi, med hjälp av symtomlindring men också genom fysioterapeutens och

arbetsterapeutens åtgärder, minskar lidandet även på det existentiella planet. På Säbo har undersköterskan stort ansvar för denna fråga.

Många tog också upp rädslan för närståendes lidande. Pionjärerna inom den palliativa rörelsen betonade att vi har att göra med en "unit of care", att vi behöver ge stöd både till patient och närstående. Den insikten blir tydlig i studien.

Slutligen slås jag av lidandet på grund av ändrad identitet. Genom hela livet är identitet en viktig fråga och därför vill vi också i livets slutskede uppfattas som den vi innerst inne är. Hur ens identitet ser ut är inte det viktiga – någon ser sig framför allt som tvåbarnsmamma, någon annan som rörmokare och någon tredje som storebror. Hur kan vi i vården hjälpa personen att bevara den självbild som varit viktig för personen genom hela livet?

Referenser

1. Philipp R, Walbaum C, Koch U, Oechsle K, Daniels T, Helmich F, et al. **Existential distress in advanced cancer: A cohort study.** *Gen Hosp Psychiatry.* 2025;94:184-91. <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsych.2025.02.023>
2. Bobevski I, Kissane D, McKenzie D, Murphy G, Perera C, Payne I, et al. **The Demoralization Interview: Reliability and validity of a new brief diagnostic measure among medically ill patients.** *Gen Hosp Psychiatry.* 2022;79:50-9.
3. Lo C, Hales S, Zimmermann C, Gagliese L, Rydall A, Rodin G. **Measuring death-related anxiety in advanced cancer: preliminary psychometrics of the Death and Dying Distress Scale.** *J Pediatr Hematol Oncol.* 2011;33 Suppl 2:S140-5.
4. Shapiro GK, Mah K, Li M, Zimmermann C, Hales S, Rodin G. **Validation of the Death and Dying Distress Scale in patients with advanced cancer.** *Psychooncology.* 2021;30(5):716-27.
5. Chochinov HM, Hack T, Hassard T, Kristjanson LJ, McClement S, Harlos M. **Dignity in the terminally ill: a cross-sectional, cohort study.** *Lancet.* 2002;360(9350):2026-30.
6. Sautier LP, Vehling S, Mehnert A. **Assessment of patients' dignity in cancer care: preliminary psychometrics of the German version of the Patient Dignity Inventory (PDI-G).** *J Pain Symptom Manage.* 2014;47(1):181-8.

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.slso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

Tipsa en vän

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

Palliativt kunskapscentrum
REGION STOCKHOLM